

gare kallats nutritionist. Ämnets företrädare, Nils-Georg Asp, Lund, framhåller att nutrition är internationellare och låter mer vetenskapligt än näringslära, som »lätt för tankarna till hemkunskap».

Popularisera audiologi och foniatri

Återstår så två »-rubbnings-» som gäller ett par närallgande områden: rösten och hörseln. För hörseln finns den internationella termen audiologi. Den står i alla medicinska ordböcker och dessutom i Svenska akademiens ordlista (SAOL). Vad hindrar att popularisera den? I SAOL hittar man också både foniater och foniatri. Ännu hör väl inte dessa praktiska termer till Medel-svenssons aktiva ordförråd, men de kan snart göra det. Bland medicinare är termerna väl inarbetade.

Alla som på TV såg och hörde Lunds studentsångare sjunga in våren har blivit vederböriligen upplysta. Student-sångarnas ordförande började sitt vårtal med att presentera sig själv som foniater, och förklarade så vad han sysslade med.

Undervisning i medicinsk terminologi kan tydligen ske när, var och hur som helst, allmänhetens mottaglighet är stor. Har ett suffix som »-rubbnings-» tillräcklig bredd och tyngd för att täcka en hel vetenskapsgren?

Tre namn för samma specialitet

Så till sist smärtlindringen. Alla »smärtdoktorer» jag talat med uttrycker besvikelse och förvåning över att algologi har underkänts, men glädje över att specialiteten erkänts. Hit hör t ex Bengt Sjölund, ordförande i Svenska läkares algologiska förening. Här kommer termen således att stanna, liksom även i den kommande Svenska Läkaresällskapets sektion för algologi.

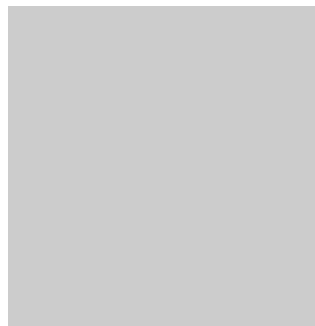
Bengt Sjölund och de av hans kolleger jag frågat anser att smärtlindring är en för snäv benämning på hela specialiteten. Förutom själva lindringen ingår t ex utredning och rehabilitering som viktiga delar. Bengt Sjölund sammanfattar läget poetiskt: »Vår glädje att specialiteten erkänts överskuggar således den terminologiska malörten!»

I förordet till Socialstyrelsens målbeskrivningar av 1996 kallas specialiteten smärtbehandling. Vi har alltså i bruk tre officiella namn för samma spe-

cialitet, och det är väl två för mycket.

Föga risk förväxlas med algexpert

Socialdepartementet påpekar att termen algologi redan är upptagen av vetenskapen om alger. Marianne Pedersén, algexpert vid Stockholms universitetens botaniska institution finner inga risker med detta. I telefonen uttalar hon också spontant »algo-» med [j]-ljud. Den engelskspråkiga världen använder algologi i båda bemärkelseorna, så varför skulle inte den svenskspråkiga kunna göra detsamma? Risken att algexperter av misstag skulle börja halka in på smärtsymposier är helt försumbar.

Inga skäl ta ner skyltarna

Ett syfte med denna genomgång var som sagt att provocera till invändningar. Jag anar en av de första: »Ska vi nu ta ned lättbegripliga skyltar som SMÄRTKLINIK, RÖST- OCH TALKLINIK och HÖRSELKLINIK och i stället sätta upp de svåra ALGOLOGISK, FONIATRISK eller AUDIOLOGISK KLINIK? Det är inte nödvändigt, tvärtom är det normalt att vetenskapens grekiska namn används jämsides med ren svenska, det senare i mer patientnära sammanhang. Alla går till tandkliniken eller tandvården för att träffa tandläkaren, som har studerat odontologi, kanske är odontologie doktor. Ändå vill jag påstå (men vill gärna bli motsagd), att mottagligheten hos allmänheten för de främmande termerna är större än vi tror. Pedagogiskt uttryckt: inlärningsmotivationen är hög. Farhågorna att de främmande termerna skulle upplevas som »patientovänliga» är ogrundade, tror jag.

Det finns en allmän förvän-

tan att vetenskaperna skall ha internationella namn, och det har nog gått ganska fort och smärtfritt att lära sig i stort sett vad man sysslar med t ex på torax(kirurgen), gyn(ekologen) eller neonatologen. Och det går ju att vara än mer pedagogisk och komplettera med en svensk översättning.

Är alla nöjda med sina namn? Kom med synpunkter!

Hans Nyman

fil lic, språkrådgivare,
Svenska Läkaresällskapet,
Stockholm

»Sudden victory» är det bästa

Inom lagidrotten används ofta uttrycket »sudden death», t ex när ett av lagen under en förlängningsperiod gör det avgörande målet.

Visst låter det spektakulärt. Men det är ett felaktigt begrepp – uttrycket »sudden victory» ger den sanna händelsen.

För en kardiolog är »sudden death» – SD – plötslig död – ett kliniskt begrepp, ofta associerat med t ex kammarflimmer.

Harald Eliasch

överläkare,
Djursholm

»Paracethesis» laparocentes

Bror Gårdelöf, Linköping, har i ett brev till Läkartidningen fastnat för en rad i Faktaruta 2 i min medicinska kommentar »Albumin ges fortfarande på tvivelaktiga indikationer» (Läkartidningen 9/97). Han har noterat »Att döma av tabellen måste amerikaner ha ena sju-dundrande mellanöron och det kanske är förklaringen till att man använder mindre mängder albumin i USA?» och hänvisat till att »paracethesis» kopplas till 4 liter.

Nej, det har inte blivit något fel i sammandraget av den amerikanska texten.

Paracetes betyder enligt Lunds och Malmquists »Medicinska ord»: »... att man med en kniv eller en nål gör en öppning till ett hålrum.» I den eng-

elskspråkiga världen används ordet om punktion av bukinnan, dvs det vi kallar laparocentes. Hos oss avses vanligen tympanotomi, vilket föranlett Gårdelöfs inlägg.

Jag tror inte det är korrekt att säga att »man använder mindre mängder albumin i USA». Även om man där föredrar saltlösning vid behandling av akut hypovolemi, är det vanligt med överförbrukning av albumin i andra sammanhang (se t ex artikeln »Albumin and nonprotein colloid solution use in US academic health centers». Arch Intern Med 1995; 155: 2450-5).

Henrik Zetterström
överläkare,
Östersund

Pharmacovigilance = läkemedelsövervakning

Läkemedelsverket har åter skickat ut en kallelse till ett »Pharmacovigilancesymposium». I Läkartidningen 21/96 skrev jag en insändare om att man borde undvika detta franska ord, som ingen vet vad det betyder. Redaktionen efterlyste utan framgång förslag till bättre ord.

Jag föreslår det helt svenska läkemedelsövervakning. Detta torde täcka vad som menas med »pharmacovigilance», övervakning och kontroll av läkemedlets användning, dess fördelar och nackdelar, dess biverkningar. Kanske ser det långt ut men det har bara fyra bokstäver mer än sin franska motsvarighet och är svenskt!

Lars Erik Böttiger
professor, Saltsjö-Boo

Dyster klang i slaganfall

I Läkartidningen 12/97 skriver Hans Nyman: »En ofta nämnd sådan värsting är stroke. Termen är dels onödig eftersom vi har vårt slag(anfall), dels i det närmaste omöjlig att anpassa till svensk grammatik och fonetik.»

På sätt och vis kan han ha rätt, men efter att under drygt fem år ha levat med termen är jag långt ifrån säker. Svenska strokeförbundet låter naturligt, men hur klingar Svenska slag-